

Handläggare

Maja Bjarneby
Telefon: 08-508 25 207
Cajsa Augustsson Werr
Telefon: 08-508 35 555

Till

Socialnämnden
2018-12-11
Arbetsmarknadsnämnden
2018-12-18

AMN Ärende 4

Utvärdering av insatsen prova-på-studier inom ekonomiskt bistånd

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden respektive arbetsmarknadsnämnden godkänner utvärderingen av insatsen prova på-studier inom ekonomiskt bistånd.
2. Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden föreslår att riktlinjerna för prova på-studier inom ekonomiskt bistånd ska upphöra att gälla och att möjligheten till prova på-studier därmed tas bort.
3. Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden överlämnar utvärderingen till kommunfullmäktige.

Peter Svensson
tillförordnad förvaltningschef
Socialförvaltningen

Arjun Bakshi
förvaltningschef
Arbetsmarknadsförvaltningen

Sammanfattning

Under de två år som prova-på-studierna har testats i Stockholm har endast fem personer omfattats av insatsen. Skälen till att så få personer fått ta del av insatsen beror bland annat på att många valde att invänta införandet av studiestartsstödet enligt lag (2017:527) om studiestartsstöd, att anvisningarna för prova-på-studier har upplevts som komplicerade samt att flera studerande uppges ha diskvalificerat sig för insatsen då de inte haft rätt till studiebidrag på grund av tidigare oavslutade studier eller obetalda studieskulder.

Studiestartsstödet, som infördes 2017, är ett bidrag som vissa arbetslösa kan få för att läsa in en gymnasieutbildning för att på så vis förbättra sina möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. Socialförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att möjligheten till prova-på-studier tas bort. Studiestartsstödet anses uppfylla behovet av studiefinansiering för målgruppen.

Bakgrund

Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden fick i budgeten för 2015 i uppdrag att skapa ett system för prova-på-studier för personer som uppbär ekonomiskt bistånd. I uppdraget ingick att ta fram riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd för prova-på-studier under en testperiod av två år. Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden fick även i uppdrag att ta fram tillämpningsanvisningar för riktlinjerna för prova-på-studierna. Tillämpningsanvisningarna var tillgängliga för enheterna för ekonomiskt bistånd och jobbtorgen i juni 2016.

Ärendets beredning

Ärendet har både beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor samt inom utvecklings- och utredningsstaben på arbetsmarknadsförvaltningen. Vid socialförvaltningen har ärendet behandlats hos förvaltningsgruppen den 5 december 2018 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 6 december 2018.

Ärendet

Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden fick i uppdrag 2016 att efter en tvåårsperiod utvärdera effekterna av insatsen prova-på-studier.

Målgruppen som omfattats av prova-på-studierna är personer som uppbär ekonomiskt bistånd och som saknar grundskole- eller gymnasiekompetens. Särskilda skäl för att erhålla insatsen prova-på-studier är att alla andra möjligheter att komma in på arbetsmarknaden är prövade och studier bedöms öka möjligheten till arbete. Det ska även finnas en stor osäkerhet gällande personens möjligheter att fullfölja studierna. Studierna ska avse komvuxstudier på grundskole- eller gymnasienivå och kan omfatta heltids- eller deltidsstudier. För personer som önskar studera på gymnasienivå gäller att de om de är yngre än 25 år ska ha uppburit ekonomiskt bistånd och varit aktivt arbetssökande i minst 6 månader. För de som önskar studera på gymnasienivå och är över 25 år gäller att de ska ha uppburit ekonomiskt bistånd och varit aktivt arbetssökande i minst ett år.

Rutiner för arbetsprocessen för prova-på-studier är uppbyggda utifrån samverkan mellan enheterna för ekonomiskt bistånd på stadsdelsförvaltningarna och Jobbtorg Stockholm. Bedömningen om personen har rätt till prova-på-studier ska göras i samverkan mellan Jobbtorg Stockholm och enheterna för ekonomiskt bistånd. Jobbtorgen bidrar med information om personen varit aktivt arbetssökande tillräckligt länge, om alla andra möjligheter till arbete

är uttömda samt bidrar med en fortsatt parallell planering för personens arbetsökande under studier. Jobbtorgen ansvarar även för uppföljning av studierna. Socialsekreteraren gör bedömningen om huruvida personen uppfyller kriterierna gällande hur länge personen har uppburit ekonomiskt bistånd samt om personen har möjlighet att bli självförsörjande med hjälp av studiemedel efter sex månaders studier. Socialsekreterare ansvarar för att månadsvis pröva rätten till ekonomiskt bistånd under studietiden.

Efter den tvååriga testperioden av prova-på-studier är nämnderna ålagda att utvärdera effekterna av insatsen. Beslut ska sedan fattas om insatsen ska permanentas.

Antal beslut om prova-på-studier kan följas upp genom Jobbtorg Stockholms dokumentations- och uppföljningssystem FLAI. Sedan anvisningarna och arbetsmaterialet fanns tillgängligt för stadsdelsförvaltningarnas enheter för ekonomiskt bistånd och Jobbtorg Stockholm i juni 2016 har fem personer erhållit insatsen prova-på-studier. Av dessa fem har enbart tre fullföljt studierna.

Anledningarna till att så få personer aktualiserats för insatsen prova-på-studier kan ha flera orsaker. En bidragande faktor är att införandet av studiestartsstödet planerades under 2016 och informationen om att en förutsättning för att vara berättigad till studiestartsstödet var att personen inte fått studiebidrag under en treårsperiod. Det är därför troligt att vissa av de personer som befann sig i en förberedelsefas för studier under 2016 valde att invänta studiestartsstödet införande.

Anvisningarna och arbetsprocessen för prova-på-studier har av vissa användare upplevts som komplicerade och svårarbetade. Flertalet potentiella studerande uppges även ha diskvalificerat sig för prova-på-studier då de inte haft rätt till studiebidrag till följd av tidigare oavslutade studier eller obetalda studieskulder. Det har också handlat om att de inte uppfyller kriterierna att bli självförsörjande genom studiemedel efter sex månaders studier, vilket är en förutsättning enligt anvisningarna.

Jämställdhetsanalys

Insatsen prova-på-studier finns tillgänglig för personer över 18 år som är aktuella för ekonomiskt bistånd. Insatsen är könsneutral. I socialtjänstrapporten för 2016 framgick att något fler män än kvinnor varit aktuella för ekonomiskt bistånd under de senaste åren, vilket kan förklara könsfördelningen mellan de som tagit del av insatsen. Fyra män och en kvinna erhöll insatsen prova-på-studier under testperioden 2016-2018.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att riktlinjerna för prova-på-studier upphör att gälla och att möjligheten till prova-på-studier därmed tas bort. Studiestartsstödet anses uppfylla behovet av studiefinansiering för målgruppen.

Arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen är generellt positiva till att studier och ekonomiskt bistånd ska gå att kombinera. Det är dock av stor betydelse att arbetsprocessen är lätthanterlig och tydlig för dem som ska arbeta med den. Prova-på-studierna i sin nuvarande form gör även att personer diskvalificerar sig för studiestartsstödet, genom att söka bidragsdelen i CSN och att de i och med detta även blir avskrivna från Arbetsförmedlingen.

I riktlinjer och lagstiftning är möjligheten till studier med ekonomiskt bistånd begränsat, men som dagens arbetsmarknad ser ut är det svårt för en person som saknar grundskole- eller gymnasiekompetens att få ett stadigvarande arbete. Svårigheten med en långsiktig planering med studier för den enskilde ligger i att en individuell bedömning sker vid varje månads ansökan om ekonomiskt bistånd, eftersom huvudregeln är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas till den som studerar. Detta skapar svårigheter vad gäller likställighet vid bedömningen om rätten att studera under tiden personen uppbär ekonomiskt bistånd.

Vid en förenkling av anvisningarna för prova-på-studier och möjligheter att studera en kortare period utan krav på ersättning från CSN kan prova-på-studier bli ett komplement till studiestartsstödet som möjliggör för fler att studera, vilket leder till ökade förutsättningar till egen försörjning. Om insatsen fortsättningsvis ska erbjudas behöver utformningen av insatsen i så fall utredas.

Studiestartsstödet är ett bidrag som vissa arbetslösa kan få för att läsa in en grundskole- eller gymnasieutbildning och på så vis öka sina chanser att komma ut på arbetsmarknaden. Det är kommunen som bedömer vilka som tillhör målgruppen för stödet. Stödet består av en bidragsdel om 2128 kronor per vecka och den studerande behöver inte ta studielån. För att ha rätt till stödet ska man vara mellan 25 och 56 år, sakna arbete och vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen sedan minst sex månader och man behöver ha ett stort behov av utbildning på grundskole- eller gymnasienivå för att kunna få ett arbete.

Bilaga

1. Anvisningar för tillämpning av prova-på-studier